

דפי עיון

"ליתודים היתה אורה" אמר רבי יוחנן:
אורה - זו תורה.
וכך הוא אומר:
"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

במפרשים

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

י"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858, ד.ג. שדה-גת * טל': 08-8581440 * פקס: 08-8503835

שנת תשס"ח

פרשת ויצא

א. אור החיים .

פרק כט' פסוק י': (וַיְהִי כַאֲשֶׁר וָגו'. טעם אומרו שלשה פעמים אחי אמו ללא צורך. לומר שכל מעשיו היו לצד היותו אחי אמו ולכבוד אמו. או לצד החשד שנקראהו עושה חסד עם רחל והוא איש נכרי לזה הנה מוציא מפיו טעם הדבר, בראותו רחל אמר בת לבן אחי אמו. הוצאן של לבן אחי אמו, ובעת ההשקאה גם כן שפנה הסיר מעליו חשד דבר. ובעת שנשק לא אמר כי כקר אמר, ועוד בקיו נגיד עליו כי אחים היו:

י"ד וקצה על דרך אומנם ז"ל (ע"ז כ"ו). האמות לא מעלין ולא מורידין, לזה אמר וישק את צאן לבן, וטעם (משלי י"ד) חסד לאמים, לצד היותם אחי אמו בשביל כבוד אמו השקה:

שאלות

1. מה הם ניווקיו של פרשנו על הזכרת לבן של אמי?
2. למה הישקה יצק את צאן לבן, וקצת למה לא?
3. מה בדיוק סיפר יצק לרחל ומה היא השיבה לו ולמה זה חשוב?
4. פרשנו מוסיף עוד רמז, התוכל לפרשו?

* * *

ב. רבינו בחיי .
פרק כט' פסוק כא':

שאלות

1. מה לא מצא חן בעיני רמב"ן?
2. איך פרשנו מנסה להסביר זאת באופן שונה?
3. מתי נשא יצק את רחל לאשה?

* * *

ג. אור החיים .

פרק כט' פסוק ל':

(ל) וַיָּבֵא גַם אֶל רַחֵל. טעם אומרו גם ב פעמים, ואולי שיכונן לרבות שבא בתוספת קביעות אצלה, והוא אומנם ז"ל (כ"ר פ"ז) שתיקה מטתו בקביעות אצל רחל. ולזה אמר ויבא גם אל רחל ואוקרו ויאחב גם את רחל פרוש מלבד תוספת האמור עוד הוסיף לה שאחבה יותר מלאה, ותמצא כי כפי

הטבע ההתמדה תמעיט האהבה, וכמו שאמר הפתוח (משלי כ"ה) פן ישבעך ושגאך, והתרחקה תוליד התאווה, והוא סוד (שם) מיב גנובים ומתקן, ולזה רמז הפתוח באומרו ויבא גם אל רחל בתוספת קביעות ואף על פי כן גם אהב אותה ולא נתמעטה האהבה מצד זה הגם שסנה מתמיד אצלה ולא אצל לאה. ושעור תבת מלאה הוא מלאהב לאה:

ויצא

1. **למה הזכיר שתי פעמים את המלה: "טמ"?**
2. **"התמדה תמצית האהבה", הספר ונמק.**
3. **ההרחקה תוליד התאווה, תספור ותוכיח לפי דיני תורה.**
4. **מהו חידוש בפארו "מלאה - מלאה"?**

* * *

ד. תורת משה - אלשיך.

פרק כט' פסוקים ל', לא': **ויבא גם אל רחל ויאהב גם את רחל מלאה ויעבד עמו עוד שבע שנים אחרות. וירא יי כי שנואה לאה ויפתח את רחמה ורחל עקרה (כט ל"א).**

(ג) הלא כמו זר נחשב שנראה שלא אהב את רחל רק אחר שבא אליה. ועוד שבאומרו גם את רחל נראה שיותר היה אוהב את לאה, ומאומרו מלאה מורה שיותר אהב את רחל. ועוד כי מכל זה נראה שאוהב היה את לאה, ואיך אמר מיד וירא ה' כי שנואה לאה. ועוד מה פשע רחל שהיתה עקרה והלא הטיבה עם לאה.

אמנם הנה למעלה נאמר ויאהב יעקב את רחל, והנה היה הדעת נוטה שיקל באהבתו על שהיא היתה ידה ברמאות, וכמו שאמרו ז"ל (בראשית רבה ע יז) שהיה יעקב מדבר והיא תשיב אמריה לו. וגם מסרה לה סימנים. ואם יהיה שלא תעבור אהבתו ממנה מיד לפחות אחרי בואו אליה תקל אהבתו כי יזכור אשר עשתה לו, קרוב למעשה אמנון שאחר מלא

אלות

1. **פרשנו - בתחילת דבריו - מאלה מספר אלות, התוכל לננותן ולהספיקן?**
2. **פרשנו מפאר את כל תהליך ההתאהבות ולפסול השנאה בין יצק לנשותיו, התוכל לפרש?**
3. **איך קרה שלא היתה עקרה כאשר כל האמהות היו עקרות?**
4. **למה אם כן רחל נשארה עקרה?**

* * *

ה. מדרשו תורה להקדוש ר' אנשלמה האשתורקי היד'.

פרק ל' פסוק: א' **הבה לי בנים יתכן שרחל חשבה כי אחר שהשיג מלאה בנים רבים לא חשש אם לא תלד**

אבל היתה מניעת הבנים ממנה טובה בעיניו לאהבתו אותה להצילה מצער גדול בנים (ושלא¹) תכחיש כי חספן כבריאותה, לזה העירה את רוחו שתזיק לה עד מות אם לא תהר ולזה אמרה מתה אנכי. ואמרה הבה לי בנים, כלומי שחכמת² בחכמת התולדת ובידך למלאה שאלתי אם מצד התפלה והתחנה, כמו שראיתי באחותי כי נעשה בה פלא, עשה עמי אות לטובה והבה לי בנים, ואם אין מתה אנכי, מרב החשק או³) אסנף עצמי עד שאמות, ולפי שאלו הדברים היו דברי האשה המתגעגעת על בעלה. ועוד, שחשדה אותו שהוא התרשל בענינה, אם בתפלה, אם בחכמת התולדת, וזה שנולדו⁴) בנים זכרים לאביה בזכותו, והיתה אומרת שהיא מתה לאיימו על חייה הרה, אפו בה כי תלתה המניעה בו ואמר לה התחת אלהים אנכי, ולמה לא התפללת לאל ועלי תתנפל, ועוד כי הוא אשר מנע ממך פרי בטן, כי אני כבר עשיתי מה שיוכלתי לעשות בעניניך ולא עלה בידך, וכאשר ראתה כי לא נשמעו דבריה נסתה אותו אם הוא דבק באהבתה עך שישכב עם שפחתה ונתנה סבה ואבנה גם אנכי ממנה, ושלא ימנע מזה מאהבתו לאה, כי אין ספק שיקשה בעיניה, וזה שאמי ותקנא רחל באחותה כי גם היא היתה עקרה ונפקדה על ידו והוא מלא רצונה, ולזה אמר ותלד ליעקב בן. הזכיר כאן ליעקב כי היה חביב בעיניו כבן יחיד או כבן גבירה⁵):

ויצא

אלות:

1. מה הקושי הרציונלי-מוסרי צ"ל מנסים פרשנים שונים - ומתוכס פרשנו - להשיב?
2. מה חשבה רחל לפי זה ואיך מתפרשת אמירתה כאן?
3. מה צנה לה יצקת קדיוק?
4. איך מסירת השפחה ליצקת מסתדרת עם זה?
5. צל מה קנאה רחל באחותה?
6. איך הוא מרחיב את כירוש הפסוק: "ותלד ליצקת בן"?

* * *

1. מלאכת מחשבת.

פרק לבי פסוק ז': ויחץ את העם אשר אתו ואת הצאן ואת הבקר והגמלים לשני מחנות:
יראה שחלה לשתי מחנות האדם והבהמה. שעשה מחנה אחת מן נפשות האדם ומחנה אחת מן הבהמות. שאם יבוא עשו אל המחנה האחת ישליך חמתו על הבהמות ובין כך המחנה הנשאר יהיה לפליטה ויברחו בהחבא:

אלות:

1. מהו הקושי האפשרי בפסוק?
2. מה מביא את פרשנו לפרש כפי שפירש?
3. בעצם מה ההבדל או השינוי בקי?